

Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS

Til
Styret i Trøndelag brann- og redningstjeneste

Fra
Brann- og redningssjefen

Dato 11.11.2020

Sak 33/20 – ”Bjørnis-prosjektet”

Saksopplysninger

Se eget dokument

Vurdering

Se eget dokument

Eventuelt konklusjon

Se eget dokument

Forslag til vedtak

Se eget dokument

Vedlegg:
Bjørnis_organisasjonsform

Torbjørn Mæhlumsveen
Brann- og redningssjef

BJØRNIS

Utredning av organisasjonsform

Innholdsfortegnelse

1	BAKGRUNN	1
2	STYRETS BESTILLING.....	2
3	OVERSIKT AKTUELLE ORGANISASJONSFORMER.....	2
3.1	Regi av Norsk brannvernforening.....	2
3.2	Stiftelse.....	2
3.3	Aksjeselskap.....	3
3.4	Egenregi TBRT	3
4	VURDERING AV ALTERNATIVENE	4
4.1	Regi av Norsk brannvernforening.....	4
4.2	Stiftelse.....	4
4.3	Aksjeselskap.....	5
4.4	Egenregi TBRT	6
5	ØKONOMI.....	6
6	ANBEFALING.....	7
7	FORSLAG TIL VEDTAK:	7
8	VEDLEGG.....	8

1 Bakgrunn

Bjørnis-prosjektet ble opprettet i 2013 av ildsjeler i Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS (TBRT). Formålet er i hovedsak å formidle brannvernkunnskap til barn og unge. Dette gjøres med ulike virkemidler til de ulike målgruppene. Prosjektet har siden oppstarten utviklet seg fra et lokalt trøstebamseprosjekt til et nasjonalt brannvern-prosjekt.

Brannbamsen Bjørnis er tidenes største satsing på brannforebyggende kommunikasjon med barn som hovedmålgruppe. Prosjektet bygger på tanken om at brannvern-opplæring for barn er noe av det viktigste vi gjør av brannforebyggende arbeid, både fordi barna tilegner seg grunnleggende kunnskaper og holdninger de har med seg resten av livet, og fordi barna er gode brannvernambassadører overfor foreldre og besteforeldre. På både lang og kort sikt er derfor dette et svært viktig bidrag for å forebygge branner og redusere konsekvensene av branner.

Samtidig er prosjektet opptatt av at barna skal være trygge, og bruker derfor Bjørnis som dialogverktøy når brannvesenet møter barn i forbindelse med branner og andre ulykker, den såkalte trøstebamsen. Slik bidrar prosjektet til å ta vare på barns mentale helse og forebygge posttraumatiske lidelser hos barn som opplever å stå i en livskrise.

Når Bjørnis-prosjektet ble utpekt som nasjonal satsning ble prosjektet organisert under Norsk brannvernforening (NBF). Prosjektet hadde ikke likviditet til å stå på egne ben den gangen. I forbindelse med denne prosessen ble ulike driftsformer for prosjektet vurdert, herunder bla. aksjeselskap, egen stiftelse og NBF. For å etablere prosjektet som en stiftelse var det nødvendig med en likviditet som prosjektet ikke hadde. NBF tilbydde seg å stille med likviditet til prosjektet, derfor ble det i 2017 besluttet å flytte prosjektet ut av TBRT og videreføre det i et samarbeid med Norsk Brannvernforening. Samarbeidet har i perioden 2017 til 2020 i hovedsak bestått av to prosjektledere (en fra TBRT og en fra NBF), en prosjektmedarbeider (TBRT) og innleid arbeidskraft etter behov. TBRT har leid ut denne arbeidskraften til NBF i perioden.

Våren 2020 måtte prosjektlederen fra NBF slutte på dagen. Dette har medført at NBF ikke lenger har noen ansatte med riktig kompetanse for prosjektet. Dagens avtale med NBF er sagt opp av NBF.

Rundt 110 brannvesen, deriblant alle de store, har knyttet seg til prosjektet og bruker Bjørnis i sitt lokale arbeid. Det er utviklet nytt opplæringsmaterieill som benyttes av nesten alle barnehager her til lands. Det er laget musikk og barnebøker, og det avholdes show og tilstelninger med tusener av barn og foreldre som tilskuere hvert år. Videre er Bjørnis aktiv i sosiale medier, og et naturlig midtpunkt når brannstasjoner samler 250 000 besøkende på landsbasis til åpen dag under Brannvernuka i september hvert år. I år måtte prosjektet kjøre en digital sending fra Sluppen brannstasjon. 90.000 tilskuere så denne sendingen. Prosjektet har fått en rekkevidde og gjennomslagskraft for viktig brannvernkunnskap som brann-Norge bare kunne drømme om tidligere.

Vi er nå ved et veiskille der TBRT har et ønske å rendyrke varemerket «Bjørnis». Brannvernforeningen driver på mange andre områder enn det som trolig er til det

beste for Bjørnis prosjektet. Bjørnis assosieres nok fremdeles som en del av TBRT, og TBRT ønsker å ta Bjørnis-prosjektet hjem til Trondheim. I denne forbindelse har TBRT forespurt de ulike lisens-brannvesen om deres mening om organisering, og de fleste tilbakemeldingene var positive til ny organisasjonsform for Bjørnis.

TBRT eier rettighetene til Bjørnis. For å kunne lede Bjørnis-prosjektet videre, har TBRT kommet til et veiskille der det er naturlig å se andre driftsformer som kan sikre prosjektets utvikling videre.

2 Styrets bestilling

TBRTs styre ga administrasjonen en bestilling på å utrede alternative driftsformer av Bjørnis-prosjektet. Hva som kunne være mest hensiktsmessig med tanke på videre drift og organisering? I bestillingen lå det 4 aktuelle driftsformer som skulle belyses. De 4 driftsformene er:

- Regi av Norsk brannvernforening
- Stiftelse
- Aksjeselskap
- Egenregi TBRT

Vedtak i styret 23.09.2020:

“Styret støtter brann- og redningssjefens arbeid med å etablere en egnet driftsform for Bjørnisprosjektet. Styret ber brann- og redningssjefen fremlegge forslag til ny driftsform på neste styremøte.”

3 Oversikt aktuelle organisasjonsformer

3.1 Regi av Norsk brannvernforening

Gjeldende avtale er som nevnt sagt opp av NBF. Ut ifra oppsigelsestiden i avtalen vil denne være utløpt 27. juli 2021. En videre drift i regi av NBF vil kreve en ny avtale mellom TBRT og NBF.

En ny avtale med NBF vil kunne videreføre driften av Bjørnis-prosjektet. Innholdet av en eventuell ny avtale vil legge rammene for hvilken form og omfang videre drift vil få. Uten et konkret avtaleforslag vil dette alternativet belyses noe overfladisk.

3.2 Stiftelse

En stiftelse er: «Med stiftelse forstås en formuesverdi som ved testament, gave eller annen rettslig disposisjon selvstendig er stilt til rådighet for et bestemt formål... », jf. stiftl. § 2, 1.pkt.

Av stiftelsestyper er det to typer stiftelser, alminnelig stiftelse og næringsdrivende stiftelse. Næringsdrivende stiftelser har som formål, driver eller har innflytelse på næringsvirksomhet utenfor stiftelsen gjennom avtale, aksjer eller eierandeler, jf. stiftl. § 4.

Krav til grunnkapital er minimum 100 000 NOK for en alminnelig stiftelse og 200 000 NOK for en næringsdrivende stiftelse, jf. stiftl. § 14 jf. § 22.

Grunnkapital kan enten etableres gjennom rent pengeinnskudd eller andre eiendeler som kan balanseføres etter regnskapsloven jf. stiftl. § 15.

Grunnkapitalen i en næringsdrivende stiftelse er bundet, det kan også fastsettes at annen kapital er bundet jf. stiftl. § 24.

En stiftelse skal ha et styre. I stiftelser med en grunnkapital på mer enn 3 millioner kroner skal styret bestå av minst tre medlemmer jf. stiftl. § 26.

Styremedlemmers tjenestetid er normalt 4 år hvis ikke annet er fastsatt i vedtektene jf. stiftl. § 28.

Øverste organ i en stiftelse er styret. Styret står for forvaltningen av stiftelsen og skal sikre at forvaltningen av stiftelsen formål ivaretas, jf. stiftl. § 30.

Styret i en stiftelse kan ansette en daglig leder hvis ikke annet er fastsatt i vedtekten. I stiftelser der hvor grunnkapitalen er over tre millioner skal det ansettes en daglig leder, jf. stiftl. § 34.

3.3 Aksjeselskap

I et aksjeselskap hefter ikke aksjeeierne overfor kreditorene til selskapet og plikter ikke å gjøre innskudd overfor selskapet eller et eventuelt konkursbo, utover hva aksjetegningen tilsier., jf. asl. § 1-2.

Ideelt aksjeselskap etableres på ordinær måte, men bestemmer i sine vedtekter at det ikke skal ha som formål å skaffe sine eiere økonomisk utbytte, jf. asl. § 2-2.

Aksjeinnskuddet kan enten etableres gjennom rent pengeinnskudd eller andre eiendeler som kan balanseføres etter regnskapsloven jf. asl. § 2-7.

Generalforsamlingen er øverste myndighet i et aksjeselskap jf. asl. § 5-1. Aksjeeierne vil ha møterett i generalforsamlingen, jf. asl. § 5-2.

Aksjeselskap skal ha et styre som består av et eller flere medlemmer, jf. asl. § 6-1.

Selskapet kan ha en daglig leder om ikke vedtektene sier noe annet, jf. asl. § 6-2.

3.4 Egenregi TBRT

TBRTs selskapsavtale regulerer selskapets virksomhet. Utdrag fra formålsparagrafen til TBRT:

«Selskapets formål er å dekke deltakernes plikter, oppgaver og behov knyttet til brann- og eksplosjonsvern, feiing og tilsyn, ulykkes- og katastrofesituasjoner, jf brannloven med tilhørende forskrifter. Oppgavene er av forebyggende og innsatsmessig art. Dimensjonering av beredskap og innsats på området tar utgangspunkt i en gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyse for brannvernregionen, og kommer til uttrykk i regionens brannvernordning.»

Bjørnis-prosjektets nåværende formål passer sannsynligvis inn under TBRTs formålsparagraf, noe det må gjøre for å kunne drives i egenregi.

Ved egenregi vil Bjørnis-prosjektet drives for TBRTs regning og risiko. Inntekter, utgifter og resultat vil gå inn TBRTs ordinære budsjetter og regnskaper.

Praktisk kunne Bjørnis-prosjektet hatt ulike organiseringer innen TBRT. Eksempler på slik organisering vil kunne vært som en del av forebyggende avdeling, egen avdeling eller i administrasjonen.

4 Vurdering av alternativene

4.1 Regi av Norsk brannvernforening

Per dags dato er situasjonen slik at NBF har sagt opp avtalen med TBRT. Utløp av oppsigelsestiden er medio 2021. Bakgrunnen for oppsigelsen ser ut til å ligge i en ulik tilnærming til hvordan Bjørnis-prosjektet skal drives fremover, og hvordan de økonomiske rammene skal være. NBF har lagt opp til en begrensning av prosjekt, som fra TBRTs side ses på som vanskelig med tanke på videreutvikling av Bjørnis-prosjektet.

Bjørnis-prosjektet er i konstant utvikling, med stadig etablering av nye plattformer for å nå ut til målgruppen, og krever en organisasjonsform som er dynamisk og fleksibel. Føringerne som er fremsatt i fra NBF gir ikke denne fleksibiliteten etter TBRTs syn.

På den annen side vil en fornyet avtale med NBF, dersom det lar seg gjøre, være en bekymringsløs ordning økonomisk sett for TBRT.

Spørsmålet er om Bjørnis-prosjektet med de ressurspersonene, som i dag har vært pådrivere i prosjektet, ser at de vil videreføre sitt engasjement. Per i dag er det signaler på at det ikke vil være tilfelle.

TBRTs innflytelse og «eierskap» til prosjektet vil trolig bli svekket med en ny avtale med NBF.

Med det som bakteppe at NBF har sagt opp avtalen og NBFs prosjektleder er sagt opp samt TBRTs ønske om å få «Bjørnis hjem», anses organisering i regi av NBF som et mindre aktuelt alternativ.

4.2 Stiftelse

En stiftelse vil, som beskrevet ovenfor, være en uavhengig juridisk organisasjon som driver i samsvar med sine vedtekter og styres av et eget styre. En stiftelse vil kunne

rendyrke formålet den er opprettet for. Bjørnis-prosjektet kan utvikle seg i den retning prosjektet har ambisjoner om forutsatt det ligger tilstrekkelig økonomi i stiftelsen.

Opprettelsen av en stiftelse krever som nevnt en grunnkapital på minimum 100 000/200 000 NOK avhengig av hvilken type stiftelse man velger. Som nevnt ovenfor kan dette være et rent kontantinnskudd eller andre eiendeler som kan regnskapsføres i åpningsbalansen til stiftelsen. I Bjørnis-prosjektets tilfelle vil andre eiendeler kunne være merkevaren «Bjørnis» som TBRT har eierskapet til. En overføring av merkevaren «Bjørnis» vil være en «kostnadsfri» opprettelse av en stiftelse. På den annen side vil da merkevaren «Bjørnis» være utenfor kontroll for TBRT. Oppretter av en stiftelse vil heller ikke kunne ha noen kontrollerende rolle i en stiftelse, men det vil i vedtektene kunne legges opp til at TBRT utpeker et styremedlem. Styret i stiftelsen vil være øverste organ som bestemmer driften av stiftelsen. På en annen side vil Bjørnis-prosjektets formål kunne videreføres med det formål som er ønsket i vedtektene.

Giverorganisasjoner har tradisjonelt sett vært positivt å gi gaver til stiftelser der hvor stiftelsenes formål er innenfor det formål de ønsker å gi til. Slik sett er stiftelser bedre stilt med tanke på mulighet for gaver enn hva andre organisasjonsformer kan være.

Avgiftsmessig kan en stiftelse ha noen utfordringer. En stiftelse vil trolig ikke ha full fradragsrett for merverdiavgift. Eventuell innleie av personell fra TBRT kan være av slik karakter at det må avgiftsbelegges. Det samme vil gjelde for om aktiviteten overstiger regelverkets grenser for hva som betraktes for å være en virksomhet som finansierer og ikke bare realiserer aktivitetens formål.

Det er for øvrig krav til ekstern revisor for stiftelser, samt at stiftelsestilsynet fører tilsyn og griper inn ved behov der det viser seg at det foregår uregelmessigheter.

En stiftelse kan gi Bjørnis-prosjektet den nødvendige selvstendighet og autonomi til videre utvikling i tråd med den prosjektets intensjon og formål. Organiseringsformen styres etter sine vedtekter og valgte styre. Slik sett ser det ut som om en stiftelse vil være det beste alternativet til en ny organisering av Bjørnis-prosjektet.

4.3 Aksjeselskap

Et aksjeselskap, som beskrevet ovenfor, kan opprettes av TBRT. Et slikt selskap vil da kunne være heleid av TBRT. Kostnaden for en opprettelse av et aksjeselskap vil være minimum 30 000 NOK + omkostninger til opprettelsen. Dette forutsatt at dette anses som tilstrekkelig kapital i forbindelse med etableringen av selskapet. Særlig med tanke på kjøp av varer og tjenester som trengs før en eventuell egenkapital etableres.

I og med eierskapet til et aksjeselskap trolig vil ligge på TBRTs hender, kan kanskje bindingene mellom TBRT og Bjørnis-prosjektet ses på som noe tett av enkelte aktører. Et annet aspekt er at enkelte giverorganisasjoner har som policy at de ikke gir støtte til AS, til tross for at de har vedtekter som tilsier at de ikke har som formål å skaffe sine eiere økonomisk utbytte.

På den annen side vil TBRT ved organisering i et AS kunne sikre sitt eierskap til merkevaren ved å ha kontroll over et AS. Derimot vil bindingen til selskapet kunne

skape uoversiktlige disposisjoner, hvis økonomi skulle bli en utfordring. Likevel bør separate regnskap kunne skape tilstrekkelig distanse mellom selskapenes drift. AS vil ha krav til revisor.

Et aksjeselskap har mange av de samme fordelene som en stiftelse har. Likevel vil det være en nærmere tilknytning til TBRT som eier av et slikt AS, og som har sine for- deler og ulemper overfor aktuelle samarbeidspartnere som nevnt. Sett opp mot en stiftelse vil et AS etter vårt syn være mindre egnet organisasjonsform enn en stiftelse.

4.4 Egenregi TBRT

Drift av Bjørnis i egenregi vil ha noen usikkerhetsmomenter ved seg. I en veiledende forhåndsuttalelse fra Skatteetaten i 2015, ble det belyst flere momenter som kunne være avgjørende for om Bjørnis-prosjektet var å anse som skattefri virksomhet. Med de vilkår som forelå i 2015 kom skatteetaten til at Bjørnis-prosjektet kan anses som skattefri virksomhet, men at de faktiske omstendighetene kunne endre dette. Likevel vil de faktiske omstendighetene i driften bestemme hvorvidt aktiviteten vil være skattefri på samme måte som for de andre driftsformene.

Andre problemstillinger ved drift av Bjørnis-prosjektet i egenregi TBRT vil være om det er mulig å skape et tydelig skille. I og med TBRT er driftet av offentlige midler er det viktig å ha et skarpt skille mellom det som kan anses som næringsvirksomhet og det som er å utføre offentlige tjenester.

En så nær tilknytning til TBRT vil være utfordrende på flere områder. Identifiseringen overfor andre brannvesen er en ting, en annen ting er hvordan de økonomiske forholdene spiller inn. En ting er hva overskudd anvendes til, men en annen ting er hvordan underskudd skulle blitt håndtert. Egenregi i TBRT anses derfor ikke som egnet organisasjonsform, særlig med tanke på de økonomiske forholdene det vil skape.

5 Økonomi

Økonomien i Bjørnis-prosjektet er et sentralt punkt. Valg av de overfor nevnte alternative driftsformene vil være i hovedtrekk like med tanke på økonomi. Det som skiller i størst grad, vil være om det skal være utleie av personell og tjenester som kan bli belagt med merverdiavgift. Dette spørsmålet vil dukke opp ved valg av stiftelse eller AS.

Prosjektansvarlig har satt opp et budsjett for 2021, vedlegg 1. I vedlagte budsjett er det ikke tatt høyde for de mulige inntektene fra de prosjektene som er nevnt nedenfor.

TBRT er kjent med flere prosjekter som kan bli aktuelle for Bjørnis-prosjektet. Eksempler på slike aktuelle prosjekter er:

- Monster/Nrk ønsker å spille inn barne-tv med Bjørnis sammen med TBRT
- Aschehoug forlag ønsker å gi ut 3 bøker i 2021.

Videreutvikling av Bjørnis-prosjektet i ny organisasjonsform:

- Videreutvikle nettbutikk og kolleksjon
- Videreutvikle barnehage opplæringen for de minste barna
- Etablere nasjonal barnehagedag for alle landets brannvesen til våren
- Etablere brannvernopplæring for ansatte og elever på SFO
- Muliggjøre statsstøtte
- Teateroppsetning/opplæring rettet mot barnehager

6 **Anbefaling**

Hva som vil være den beste driftsformen av de som er nevnt ovenfor er avhengig av hva man vurderer som viktigst for prosjektet. Alle alternativene har fordeler og ulemper.

Videre drift i regi av brannvernforeningen vil gi TBRT minst innflytelse på Bjørnis-prosjektets utvikling. På den annen side fristiller det TBRT for ansvar for driften.

En stiftelse kan virke som det alternativet som ivaretar intensjonen og formålet bak Bjørnis-prosjektet, slik det har vært drevet fra TBRTs side helt i fra første stund. På den annen side krever drift av en stiftelse en form for aktiv deltagelse i stiftelsens styre, om TBRT skal kunne påvirke noe av den fremtidige driften.

Et aksjeselskap gir TBRT en form for kontroll/innflytelse over Bjørnis-prosjektet gitt at det er selskap eid av TBRT. Selskapsformen AS kan som nevnt ovenfor gi noen begrensninger for givere.

Egenregi TBRT kan være den enkleste driftsformen på kort sikt om TBRT ønsker kontroll over konseptet. Derimot vil en slik driftsform av Bjørnis-prosjektet kunne være vanskelig å skape et skille mot TBRT i den daglige driften.

Ut ifra de momentene som er blitt belyst i dette dokumentet, er brann- og redningssjefens anbefaling at det opprettes en stiftelse. Dette fremstår som det beste alternativet for ny organisering av Bjørnis-prosjektet.

7 **Forslag til vedtak:**

Alternativ 1: Styret slutter seg til brann- og redningssjefens anbefaling. TBRT oppretter en stiftelse for ny organisering av Bjørnis-prosjektet.

Alternativ 2: Styret ber brann- og redningssjefen finne den best egnede organisasjonsformen for videre drift av Bjørnis-prosjektet.

Hvis et av de alternative forslagene vedtas, må det tas stilling til hvordan kapital til etablering skal tilføres. Hvis en stiftelse blir valgt som organisasjonsform, vil det enten måtte tilføres en grunnkapital minimum 100 000/200 000 NOK avhengig av hvilken type stiftelse man velger, eller merkevaren «Bjørnis» vil kunne verdsettes og benyttes som grunnkapital. Uavhengig av organisasjonsform tilkommer noen mindre kostnader til ulike gebyrer mv. i forbindelse med etablering.

8 Vedlegg

Vedlegg 1: Budsjett 2021

Vedlegg 1

Salgsinntekt	5 000 000
Annen driftsinntekt	2 000 000
Sum inntekter	7 000 000
Varekostnad	2 000 000
Lønnskostnad	1 700 000
Avskrivning av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	0
Annen driftskostnad	3 000 000
Sum kostnader	6 700 000
Driftsresultat	300 000
Annen finansinntekt	0
Annen finanskostnad	100 000
Ordinært resultat før skattekostnad	200 000
Skattekostnad på ordinært resultat	0
Årsresultat	200 000

(Kilde: Prosjektansvarlig)